

Informatie voor een nieuwe predikant

De Protestantse Gemeente Ruurlo-Barchem zoekt een ervaren predikant die de ernstig verdeelde gemeente kan begeleiden in een proces van herstel van vertrouwen en eenheid. Hij/zij zal de gemeente moeten voorgaan in een proces van gemeenteopbouw, zodat de gemeente van Ruurlo-Barchem weer een vitale en gezonde kerk wordt.

In dit proces van gemeenteopbouw zijn vooralsnog pastoraat en eredienst de prioriteiten. Wij denken dat inspirerende kerkdiensten en een goed georganiseerd pastoraat een positieve bijdrage zullen leveren aan de onderlinge saamhorigheid en aan de betrokkenheid en inzet van de vele vrijwilligers.

Voor de vele aspecten van gemeenteopbouw is het echter belangrijk, dat de predikant niet alleen pastoraal, maar ook communicatief en organisatorisch sterk is.

Gemeente in verwarring

Tot eind 2010 waren er twee predikanten werkzaam in onze gemeente. Ds. Jan Hazeleger ging per 31 december 2010 met emeritaat, na onze gemeente ruim 31 jaar te hebben gediend.

Ds. Jos Meijer (59 jaar) is 23 jaar werkzaam in onze gemeente. Hij is na een buitengewone visitatie en een procedure bij het Generale College voor de Ambtsontheffing losgemaakt van onze gemeente per 1 juni 2012. Tot dat moment is hij vrijgesteld van werkzaamheden. Op dit moment loopt nog een beroep dat ds. Meijer heeft aangetekend tegen de uitspraak van het Generale College voor de Ambtsontheffing. Naar verwachting komt daarop in de komende maanden een uitspraak.

De buitengewone visitatie, het besluit van het GCA en de vrijstelling van werkzaamheden hebben veel emoties los gemaakt. Er is een vertrouwenscrisis in de gemeente. Bemiddelingspogingen zijn mislukt. Er is sprake van een diepe tweespalt.

'Nieuwe' kerkenraad

Een fors aantal leden van de kerkenraad neemt in de komende maanden – om heel verschillende redenen - afscheid. De nieuwe predikant zal met een sterk vernieuwde kerkenraad aan het werk gaan. Het is niet te verwachten dat die kerkenraad alweer compleet is als de nieuwe predikant zijn/haar intrede doet.

Totdat de nieuwe predikant hier begint, is ds. Kees Bergström voor 2 dagen per week als interim-predikant aan onze gemeente verbonden.

Korte karakteristiek van de gemeente

Sinds ongeveer 9 jaar vormen de voormalige Gereformeerde Kerk van Barchem en Ruurlo en de Hervormde Gemeente Ruurlo een SoW-gemeente. Na een federatief verband kwam in 2009 de fusie tot stand. De Protestantse Gemeente Ruurlo-Barchem (PGRB) telt ca. 1.400 pastorale eenheden.

Sinds enkele jaren vormt de PGRB een combinatiegemeente met de Hervormde Gemeente Barchem (HGB). Sindsdien zijn onze predikanten ook de predikanten van HGB. Dat zal dus ook gelden voor de nieuwe predikant. Zij vervullen daar de taken die volgens de Kerkorde niet mogen worden verricht door de kerkelijk werker van HGB (bediening van sacramenten en besluitvorming in de kerkenraad) die overigens naar grote tevredenheid zijn werkzaamheden in HGB verricht. Gelet op de komende uitbreiding van de bevoegdheden van een kerkelijk werker zal naar verwachting de betrokkenheid van onze predikant bij HGB minder worden. .

Van de 2500 leden van de PGRB is ongeveer 10% afkomstig uit de Gereformeerde Kerk en 90% uit de Hervormde Gemeente.

PGRB kenmerkt zich door een kleine groep actief meelevende gemeenteleden. Daarin zijn de v/h Gereformeerden oververtegenwoordigd. De actieve betrokkenheid bij het werk in de gemeente was en is bij vele v/h Hervormden veel minder. De verwachtingen die onze leden hebben van hun geloofs-gemeenschap en hun predikant lopen daarom nogal uiteen.

Zie ook de notities 'Sterkte-zwakte-analyse van de protestantse kerkelijke gemeenschappen in Ruurlo en Barchem' en 'Vijf probleemgebieden...' opgesteld door interim-predikant ds. Kees Bergström.

Een vitale oudere predikant

In overleg met ds. Jan Oortgiessen van het Mobiliteitsbureau voor Predikanten zijn wij tot de conclusie gekomen dat het in de huidige situatie niet verstandig is een predikant te beroepen die de ambitie heeft hier vele jaren te blijven.

We zoeken een senior die over voldoende energie en ambitie beschikt om in deze gemeente een stevig fundament te leggen voor de toekomst waarop zijn/haar opvolger verder kan bouwen.

In de komende jaren zal moeten blijken hoe wij in de toekomst gemeente willen en kunnen zijn en welke financiële mogelijkheden daarvoor zijn. Dan zal ook blijken wat voor predikant, c.q. pastoraal team, in het dan duidelijker geworden toekomstbeeld past.

Het lijkt niet waarschijnlijk dat onze gemeente nog langere tijd twee full-time predikantsplaatsen in stand kan houden. We moeten dus keuzes maken. Vaak zullen dat geen gemakkelijke keuzes zijn. Wij verwachten dat de predikant die wij nu zoeken de wijsheid, de autoriteit en het charisma heeft om onze gemeente te helpen bij het maken van die keuzes.

Onze overwegingen

Onze overwegingen om te kiezen voor een senior predikant voor een beperkt aantal jaren vatten ze als volgt samen:

- We zullen de partijen in de gemeente eerst met elkaar moeten verzoenen om verder te kunnen. Het lijkt op dit moment niet haalbaar om in gezamenlijkheid tot een toekomstschets van de gemeente en een profielschets van de daarbij horende predikant(en) te komen. We werken daarom nu eerst met een profielschets voor de korte termijn.
- Drie jaar geleden zijn wij teruggegaan van 2,6 naar 2 predikantsplaatsen. Het is onwaarschijnlijk dat wij in de komende jaren nog twee fulltime predikantsplaatsen kunnen financieren. We zullen derhalve ook alternatieven onder ogen moeten zien. Daarvoor willen we alle opties openhouden.
- In de gemeente is een onduidelijke structuur in de besluitvorming. Teveel is gebaseerd op ingesleten gewoontes. Er is te weinig vernieuwd en zeker niet gekeken naar wat nodig is om slagvaardig te kunnen besturen. Een heldere structuur met transparante besluitvorming lijkt noodzakelijk om ook aan de nieuwe predikant(en) duidelijkheid te geven. Die willen we in de komende paar jaar tot stand brengen.

Bovenstaande kan als een takenpakket voor de nieuwe predikant worden gelezen. Toch werken we dat hierna en in de bijlage nog iets verder uit.

Taken van de nieuwe predikant

- De eenheid in de gemeente herstellen (de kloof lijkt heel diep).
- Bouwen aan een gemeentemodel met respect voor de totaal verschillende verwachtingspatronen/geloofstradities.
- 'Het gat in de kerk' is in Ruurlo-Barchem levensgroot. We missen de groep tussen de 0 en 50 jaar bijna geheel. Er is sprake van een traditionele kerk met een hoge mate van voorspelbaarheid. Nieuwe vormen van kerk-zijn lijken noodzakelijk. We moeten weer sprankelen.
- Moeilijke onderwerpen zo bespreekbaar maken dat zij ook kunnen leiden tot door de gemeente gedragen besluitvorming.
- Gevoel voor de cultuur en aard van de Achterhoek(ers) is gewenst.

In de bijlage 'Profielchets/takenpakket' predikant' wordt een poging gedaan het takenpakket te kwantificeren.

Tenslotte

Natuurlijk verwachten we zoveel van één persoon in een beperkt aantal jaren. Wij denken echter dat er nog veel latente energie in onze gemeente is. Een enthousiasmerende predikant kan mogelijk krachten en mensen in beweging brengen die op dit moment onzichtbaar zijn.

Ruurlo, augustus 2011.

Bijlagen:

- Profielschets/takenpakket (aangehechte bijlage)
- Notitie 'Vijf probleemgebieden...'
- Notitie 'Sterkte/zwakte analyse...'

Bijlage bij notitie 'Informatie voor een nieuwe predikant' d.d. augustus 2011

Profielschets/takenpakket van de nieuwe predikant

We hebben een poging gedaan het takenpakket op jaarbasis te kwantificeren. Veel zal echter afhangen van de wijze waarop de nieuwe predikant in staat is in teamverband met de kerkenraad en de vele andere vrijwilligers het werk in de gemeente te organiseren. De vaardigheid om op creatieve wijze talenten te laten ontluiken en te activeren zal daarbij belangrijk zijn.

Algemeen

- Communicatieve en organisatorische kwaliteiten
- Kunnen omgaan met cultuurverschillen (kerk als keuze/kerk als gegeven, zie daarvoor bijgaande notitie 'Sterkte/zwakte analyse' van ds. Bergström)

Eredienst

- Inspirerend en afwisselend (35 kerkdiensten, incl. jongeren-/gezinsdiensten en themadiensten + feestdagen + rouw- en trouwdiensten)

Pastoraat

- Actief luisteren (100 huisbezoeken)
- Tegenstellingen rond ds Meijer in goede banen leiden (20 groothuisbezoeken/ontmoetingsavonden?)
- Vrijwilligers activeren en motiveren (6 trainingsavonden)
- Pastorale Raad bijwonen (10 keer)

Diaconaat

- Stimulator (op de achtergrond) (themadienst)
- Diaconievergaderingen bijwonen (2 keer per jaar)

Apostolaat

- Initiatiefnemer voor activiteiten gericht op de (dorps)samenleving

Jeugdwerk

- Betrokkenheid bij de jeugd, binnen en buiten de kerk, op welke wijze dan ook.

Organisatie en beleid

- Actief meedenken in bestuur en beleid (20 vergaderingen + 10 gesprekken)
- Vrijwilligersbeleid opzetten (6 bijeenkomsten, 20 gesprekken)

Concept

Vijf probleemgebieden in Ruurlo en Barchem

Bij mijn kennismakingsbezoeken in Ruurlo en Barchem ben ik vijf complexe probleemgebieden tegengekomen, die ieder voor zich al behoorlijk ingewikkeld en gevoelig zijn om mee om te gaan. Laat staan vijf! Bovendien interfereren ze. Op zich zijn die probleemgebieden niet nieuw. We herkennen ze al in de bevindingen van mw Jodien van Ark. Allemaal samen maken ze de zaak wel complex.

De problemen die ik tegengekomen ben, zijn geen problemen die zo één-twee-drie oplosbaar zijn. Het zijn problemen waar we moeten leren leven of waarvan de oplossing een zaak van lange adem is. Daarom noem ik ze probleemcomplexen. Te snelle oplossingen of deeloplossingen in het ene probleemgebied verergeren de situatie in een ander. Er moet dus een samenhangend plan van aanpak komen.

Cultuurverschillen

In Ruurlo treffen we twee vormen van geloofsbeleving aan. Het is lastig de goede woorden voor die verschillen te vinden, want ze dekken elkaar niet of zijn te grofmazig. Men gebruikt woorden als vrijzinnig/orthodox, autochtoon/import, dorp/buitengebied, soms hervormd/gereformeerd, terwijl men beseft dat ze de lading niet goed dekken. Negatief typeert men elkaar als vrijblijvend, 'geloof-op-wielen' of als activistisch, doenerig en overheersend. Kortom; het gaat om twee visies op de kerk en geloof.

Ik meen ze als volgt te kunnen typeren: Er is een groep voor wie de kerk een vanzelfsprekend gegeven is, zoals je ouders dat zijn, de grond waarop je geboren bent dat is en de gemeenschap waarin je opgegroeid bent. Voor de andere groep is de kerk een bewuste keuze, zoals je kiest voor een beroep, een partner en een plek om te wonen. De laatste groep wenst zich actief in te zetten voor de keuze die ze gemaakt hebben; voor de eerste groep is dat niet nodig: het is toch goed zo. Daarbij speelt een niet onbelangrijke rol dat naboerschap dichter op de huid zit, dan kerklid zijn. Gemeenschap is de buurt, waarin je geboren bent en waar je woont (en werkt). Voor hen voor wie de kerk een keuze, betekent gemeenschap een netwerk van kennissen en vrienden, waar je aan moet werken om het bij te houden. Als je naar Groningen verhuist, kies je misschien wel voor de Remonstranten.

Deze cultuurverschillen rusten op een ingrijpend verschil in geloofsbeleving. Zij die de kerk als gegeven zien, zien God ook als een gegeven. God is er en wij zijn in zijn hand, wat we ook doen. Dit Godsgeloof rust op een fundamenteel vertrouwen dat dieper gaat dan met woorden uit te drukken is. Voor de groep voor wie de kerk een bewuste keuze is, is het ook een keuze God in je leven toe laten. Je kiest ervoor Jezus te volgen en bent beried daar met woorden verantwoording voor af te leggen. Voor de eerste groep is het vanzelfsprekend dat God er is; voor de tweede is het niet vanzelfsprekend dat je in God gelooft. De ene groep zegt dat God bestaat; de andere dat God gebeurt. Voor de ene groep is geloven iets onuitgesproken; voor de ander is dat juist wel iets uitgesproken. Voor beiden is de mens naar Gods beeld en gelijkenis geschapen, maar de ene groep vat dat op als een gegeven en de andere als een opdracht.

Dit cultuurverschil is niet typisch iets voor Ruurlo. De Poolse filosoof Zygmunt Bauman heeft het begrip *fluid identity* gesmeed. Hij zegt dat de belangrijkste tegenstelling in de mensheid van vandaag het verschil is tussen 'vluchtig' en 'gevestigd'. Plaatsgebonden, lokaal tegenover extra-territoriaal en mobiel. Vroeger werd de vraag naar onze identiteit nauwelijks gesteld omdat ze verankerd was in de gemeenschap. Ze was vanzelfsprekend. Tegenwoordig moeten mensen zelf hun identiteit creëren. Dat doen ze steeds meer in zelfgekozen netwerken. Vroeger lagen onze wortels vast in familie, status en traditie, nu niet meer. Onze identiteit zit niet meer in onze wortels, maar in onze ankers. Dat noemt Bauman *liquid identity*. Het is steeds in ontwikkeling is en ligt nooit vast. Als een boom geplant wordt, weet je waar zijn wortels liggen, maar als een schip gebouwd wordt, weet je niet van te voren waar het zal ankeren. Wat vroeger stabiel en onwrikbaar was is vluchtig geworden. Mensen zijn vaak niet meer hun hele leven bij een vaste partner, wonen niet meer altijd op een vaste plaats, hebben geen baan meer voor het leven. Modes veranderen, maar ook de politiek, de kerk en het werk. Mensen raken niet alleen hun baan kwijt, maar hun baan verdwijnt zelfs. Bedrijven vertrekken niet alleen naar het buitenland: ze verdwijnen helemaal, opgegeten door anderen (zie de postbodes) In onze postmoderne tijd worden allerlei 'vastigheden' steeds meer op de proef gesteld. Het echte leven speelt zich niet af op de plaats waar je woont, maar overal elders in de wereld. Je kan dat meemaken via de televisie en internet. Er is geld genoeg om er naar toe te gaan. Musicals in Scheveningen of Londen, concerten in Wenen of Bayreuth, shoppen in New York of Milaan. Er is een overdaad aan keuzes. Dat leidt bij velen tot onzekerheid.

Als deze analyse grond van waarheid heeft, heeft dat grote consequenties voor onze manier van kerk-zijn, die nog steeds lokaal georganiseerd is. Onze ledenadministratie is anders dan die van een vakbond nog steeds gebaseerd op geografische gronden. Je hoort bij een kerk omdat je ergens woont en niet omdat je ervoor gekozen hebt. Je kunt hooguit kiezen je te laten uitschrijven. Sommigen in de kerk willen dat uitschrijven stimuleren; anderen juist niet. Kies je –als kerk- tegen de postmoderne stroom in om je lokale identiteit te koesteren of kies je ervoor te investeren in netwerken van min of meer gelijkgezinden (burgerlijke middenklasse). Wat betekent dat voor de plaats van de kerk in de samenleving? Lokaal gericht, mondiaal georiënteerd. Think globally; act locally.

Beleid en organisatie

In 2009 en 2010 zijn er onder leiding van mw. Jodien van Ark beleidsconferenties geweest waar de kerkenraad speerpunten van beleid geformuleerd heeft. De resultaten van deze conferenties zijn besproken op een gemeenteavond van 15 april 2010. Eén van de voornaamste resultaten van deze besprekingen van mw Van Ark is dat de onderlinge communicatie verbeterd is.

Mw Van Ark trekt de volgende conclusies: 'In Ruurlo gaat het nu allereerst om een gezamenlijke visie op de toekomst, waar gemeente en kerkenraad zich verbonden mee voelen en in kunnen herkennen. Pas in tweede instantie om het profiel van een nieuwe predikant'. 'Kleinschalige projecten geven meer voldoening dan grootsopgetuigde plannen die veel verzuchtingen meebrengen (van kathedralenbouw naar bazar-bouw).' Experimenteer; probeer iets uit en sta toe dat het fout mag gaan. Een eerste aanzet kan gegeven worden op het gebied van de eredienst'. 'Aandacht voor persoonlijke beleving blijft een noodzakelijke voorwaarde om ieder betrokken te houden'. 'Het is niet erg als er onderlinge verschillen zijn, wel als dat niet in openheid besproken en daar met elkaar in meegeleefd wordt. Het doel is niet eensgezindheid en harmonie, maar betrokkenheid bij elkaar'.

Inhoudelijk heeft de kerkenraad een mission statement geformuleerd en een tiental speerpunten ('kernpunten') van beleid. Het apostolaat heeft men als eerste aanbeveling genoemd. Verder zegt men dat de verschillen in geloofsbeleving als kracht moeten worden gezien in plaats van zwakte. Het gaat daarbij om de beleving. En niet om de dogmatiek. Deze variatie in geloofsvisie en de nadruk op beleving moet tot uitdrukking komen in de eredienst. Pastoraat zal steeds meer groepswork worden.

De betrokkenheid van mensen tussen de 20 en 50 jaar baart zorgen evenals de financiën. Er moet meer aandacht komen voor talenten van mensen, kortom voor vrijwilligersbeleid.

Structuur en gebouwen

De Protestantse Gemeente van Ruurlo beschikt momenteel over twee kerkgebouwen. De van oudsher hervormde Dorpskerk in Ruurlo en de vroegere gereformeerde kerk De Hoeksteen in Barchem. De in Ruurlo staande kapel is buiten gebruik gesteld en staat in de verkoop. In Barchem is er nog een Hervormde Kerk op een steenworp afstand van De Hoeksteen. De Hervormde Kerk wordt gebruikt door de hervormde gemeente van Barchem. Deze hervormde gemeente maakt onderdeel uit van de PKN. Er is een samenwerkingsverband met de Protestantse gemeente van Ruurlo, omdat hervormd Barchem te klein is een eigen predikant aan te stellen. Deze samenwerking houdt in dat de predikanten van Ruurlo de ambtelijke verantwoordelijkheid dragen voor de gang van zaken in Barchem, waar een kerkelijk werker de dagelijkse werkzaamheden voor zijn rekening neemt.

Gezien de situatie in Barchem is er een complexe structuur ontstaan, die het meest zichtbaar wordt in een ingewikkeld kerkdienstenrooster met soms twee en weer drie diensten. Er is een dubbele vergaderstructuur met twee kerkenraden en een overkoepelend orgaan. Er wordt steeds meer samengewerkt, ook op het gebied van groothuisbezoeken, hetgeen steeds meer wederzijds overleg vergt.

Hoewel het velen duidelijk is dat dit geen constructie voor langere termijn is, is er grote huiver de zaak aan te pakken. Elke oplossing die er gekozen zal worden, heeft consequenties voor een kerkgebouw. En iedereen beseft terdege hoe gevoelig dat ligt. Ook de organisatiestructuur zal dan gewijzigd kunnen worden in een centrale gemeente met een algemene kerkenraad en twee wijkkerkenraden, t.w. één in Ruurlo en één in Barchem. Ook hier liggen de gevoeligheden voor het oprapen. Een en ander zal ook consequenties hebben voor de taken van de predikanten en/of de kerkelijk werker. Het zal tijd kosten wederzijds vertrouwen op te bouwen.

Financiën en predikantsplaatsen

De financiële situatie van de protestantse gemeente van Ruurlo wordt gekenmerkt door grote onzekerheden. De financiële markten zijn onzeker, het is onzeker of en wanneer de onroerend goed markt zal aantrekken, de opbrengst van kerkbalans is mede gezien het visitatieproces rond ds Meijer ongewis. Gezien deze ontwikkelingen en de te verwachten terugloop van het aantal gemeenteleden, is het onduidelijk voor hoelang de twee predikantsplaatsen nodig, wenselijk en financieerbaar zijn. Wellicht kan men toe met minder predikanten toe of met kerkelijk werkers in plaats van predikanten.

Ook als er onroerend goed verkocht wordt, is het de vraag of en hoelang er middelen beschikbaar zijn om twee full-time predikanten te bekostigen. De protestantse gemeente Ruurlo dient een toekomstvisie te ontwikkelen, waarin mede gelet op de krimp van de kerk een keuze gemaakt moet worden tussen het aantal gebouwen en het aantal predikantsplaatsen. Hierbij komt in de eerste plaats aan de orde hoe men in Ruurlo en Barchem kerk in de toekomst wil zijn.

Vertrouwenscrisis

De situatie rond het functioneren van ds Meijer heeft tot een vertrouwenscrisis geleid tussen een groep gemeenteleden en de kerkenraad. Een groep van een kleine honderd verontruste gemeenteleden heeft de kerkenraad opgeroepen de visitatie- en losmakingsprocedure rond ds Meijer te laten rusten. Hoewel men beseft dat het functioneren van ds Meijer niet volmaakt is, meent men dat daar goed mee te leven is, mits men goede afspraken maakt en dat men – mede op grond van redenen van humanitaire aard- gewoon met ds Meijer moet verdergaan. Niemand is volmaakt en iedereen maakt fouten. De kerkenraad is daarentegen van mening dat het functioneren van ds Meijer dermate onder de maat is, dat men een opvolger van ds Hazeleger niet in gemoede kan laten samenwerken met ds Meijer. Er vallen met ds Meijer geen goede werkafspraken te maken. De collegiale samenwerking zou daarom te asymmetrisch en te ongelijkwaardig zijn. Het gebrekkig functioneren van ds Meijer is dus een belemmering voor het zoeken naar de een goede opvolger van ds Hazeleger. Naast inhoudelijke bezwaren tegen het besluit van de kerkenraad maatregelen te laten nemen rond het functioneren van ds Meijer hebben de verontrusten ook procedurele klachten. De kerkenraad zou niet zorgvuldig met ds Meijer zijn omgegaan en de gemeente zou onvoldoende in de gelegenheid gesteld zijn hierover mee te praten. De kerkenraad meent juist zeer zorgvuldig gehandeld te hebben door de visiatie en de classis te schakelen en gelegenheid te bieden voor tien-minuten-gesprekken met de visitatoren. Het functioneren van ds Meijer wilde men - mede om redenen van humanitaire aard- niet op straat leggen.

Gezien deze vertrouwenscrisis is elke opvolger van ds Hazeleger, voorgedragen door een beroepingscommissie die door déze kerkenraad ingesteld en beroepen door déze kerkenraad bij voorbaat partij in de ogen van de verontrusten. Dat geeft hem of haar een onmogelijke start.

Ds Kees Bergström

interim-predikant

15 dec 2010

Aanbeveling

Als de analyse zoals in aangeduid in de vijf probleemcomplexen grofweg juist is, betekent dat dat er tijd gewonnen moet worden en dat het niet verstanding lijkt in de zomer van 2011 te beginnen met het beroepen van een definitieve opvolger van ds Hazeleger.

Het verdient daarom aanbeveling in september 2011 een full-time interim-predikant voor twee tot drie jaar aan te trekken, ev met de hulp van een part-time kerkelijk werker . De interim-predikant zal in en naast het gewone predikantswerk deze aanbevelingen moeten uitwerken. De interim-predikant dient communicatief en initiatiefrijk te zijn.

Sterkte-zwakke analyse van de protestantse kerkelijke gemeenschappen in Ruurlo en Barchem

Inleiding

Deze sterkte-zwakke analyse is gebaseerd op de gesprekken in zeventien ontmoetingsavonden en -middagen in de periode jan-mrt 2011. Er waren drie bijeenkomsten in Barchem en vijf in het buitengebied van Ruurlo. Er deden 192 mensen aan mee. In Ruurlo speelde de losmakingsprocedure van ds Meijer; in Barchem niet. Er waren bijeenkomsten waar alleen Ruurloërs waren of alleen Barchemers, maar er waren ook gemengde avonden. Dat betekent dat de uitspraken soms alleen voor Ruurlo of Barchem golden. Zo dat het geval is, is dat er bij vermeld. Anders gelden de opmerkingen voor beide gemeenten. Waar Barchem staat wordt de hervormde gemeente van Barchem of haar leden bedoeld.

Opgemerkt moet worden dat het vooral actieve, betrokken gemeenteleden zijn die deze sterkte-zwakke analyse gemaakt hebben. Randkerkelijken en niet-meer kerkelijken zijn op deze manier niet bereikt. Deze analyse geeft dus een subjectief beeld.

<p><u>Sterke punten: Samen sterk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Omgaan met elkaar:Saamhorigheid ➤ Gebouwen ➤ Geloof ➤ Geen sterke punten 	<p><u>Zwakke punten: “ ‘t sprankelt niet”</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Gebrek aan saamhorigheid ➤ Geen inspirerende kerkdiensten ➤ Gebrek aan jeugd ➤ Samenwerking Ruurlo-Barchem ➤ Bang voor geloofszaken
<p><u>Kansen: “Kump gut”</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nieuwe dominee ➤ Samenwerking Ruurlo-Barchem ➤ Jeugd ➤ Kerkdiensten ➤ Vrijwilligers ➤ Concrete punten 	<p><u>Bedreigingen: Kerk is niet sexy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Terugloop ➤ Kwestie rond ds Meijer ➤ Cultuurverschillen ➤ Samenwerking Ruurlo-Barchem ➤ Angst voor vernieuwing

Sterke punten: samen sterk

1. Omgaan met elkaar

Saamhorigheid

Zowel in Ruurlo als in Barchem zijn de gemeenteleden trots op hun gemeenschapszin. Qua sterke punten scoort dit punt het hoogst. Mensen worden gekend, ze horen erbij. Men voelt grote verbonden-

heid met elkaar en stelt prijs op een goede, vriendschappelijke omgang met elkaar. Het koffiedrinken na de dienst en de ontmoetingsmiddagen en -avonden worden daarom belangrijk gevonden, evenals het gemeentecafé. De mensen willen elkaar vast blijven houden en elkaar niet loslaten. Kortom Ruurlo en Barchem vormen warme gemeenschappen, waarin erbijhoren en gezelligheid niet onbelangrijk gevonden wordt. De sociale gemeenschap is het sterkste punt.

Openheid

In Ruurlo en Barchem roemt men de gemoedelijkheid. Ieder mag zijn zoals die is. Je mag jezelf zijn. Ongedwongen. Je bent vrij. Er is ruimte, men is niet dogmatisch. Goede sfeer is belangrijk. Er kan veel. Er is plaats voor dialoog. Men is verdraagzaam, heeft respect voor elkaar en laat een ander in zijn waarde. In Barchem is sprake van een groot onderling vertrouwen.

Meeleven

In Ruurlo en Barchem kijken de mensen naar elkaar om. Er is aandacht voor elkaar (ook buiten het georganiseerde pastoraat om) en verbondenheid in rouw en trouw. De mensen bieden elkaar een luisterend oor en troost.

Vrijwilligers

Er zijn veel vrijwilligers. Er is een harde kern van creatieve mensen. Velen zijn van goede wil en inzetbaar voor eenmalige, vooral praktische zaken. Samenwerking staat hoog in het vaandel. Er is bewondering voor de trouw en het doorzettingsvermogen van de leiding van de kindernevendienst. In Barchem waardeert men de kerkenraad.

Trouwe, vaste kern

Er is een betrouwbare, vaste kern. Er is een groep van 150 vaste kerkgangers. Er zijn veel activiteiten, ook buiten de kerkdiensten om. In Ruurlo wordt de grootte van de gemeente als een sterk punt gezien. Dat biedt namelijk kansen. Er zijn veel mensen die geloven. In Barchem waardeert men juist de kleinschaligheid.

2. Gebouwen

Dorpskerk

Een sterk punt in Ruurlo is de monumentale dorpskerk. Hij heeft een rijke geschiedenis, staat op een prominente plek in het dorp en wordt door de hele dorpsgemeenschap gewaardeerd.

Sprankel

Velen zijn het er over eens dat de Sprankel een mooi gebouw is, uitermate geschikt als kerkelijke bijruimte.

Barchem

In Barchem (Hervormde Gemeente) zijn geen opmerkingen over de gebouwen gemaakt

3. Geloof

Aanzienlijk minder vaak dan bovengenoemde punten worden het geloof en de eredienst als sterk punt genoemd. Toch acht men het geloof en de eredienst wel belangrijk. De kerk is een verrijking voor de geest. Jezus als hoofd van de kerk is ons sterke punt, werd door één persoon gezegd. De bijbel moet eenvoudig en aansprekend worden uitgelegd. Een goede rouwdienst wordt zeer gewaardeerd evenals de bijzondere, feestelijke diensten. Ook de dialectdienst spreekt aan. Bloemen en liturgisch bloem-

schikken spreekt sommigen ook aan. De muziek scoort hoog: organisten, koren en samenzang. In Barchem waardeert men de voorganger als sterk punt; in Ruurlo de gastpredikanten.

4. Geen sterke punten

Een aantal respondenten uit Ruurlo gaf aan momenteel geen sterke punten te kunnen noemen.

Zwakke punten: 't Sprankelt niet

Wat er uitspringt als zwak punt is het gebrek aan elan en inspiratie. De kerk is ingeslapen, ingedut, heeft geen werfkracht en uitstraling. Dat betekent dat de kerk een naar binnen-gerichte club is, waarin geen beweging zit.

1. Gebrek aan saamhorigheid

Dit gebrek aan saamhorigheid zit niet alleen in de meningsverschillen over het functioneren van ds Meijer; het zit dieper. Er is sprake van een cultuurverschil

tussen Achterhoekers en import, ook wel tussen actieven

en passieven of tussen hervormden en gereformeerden

genoemd. De gemeente wordt ervaren als los zand, er is

geen gevoel van samenkerk-zijn en geen besef van samenhang:

hokjesgeest. De kerkenraad staat te ver af van de gewone

gemeenteleden

Gebrek aan openheid

Er is sprake van onbegrip jegens elkaar, er wordt slecht gecommuniceerd, men zegt niet wat men denkt en heeft de neiging elkaar de maat te nemen. (heeft grotendeels met de procedure rond ds Meijer te maken)

Gebrek aan vrijwilligers

Er is gebrek aan kader. Het is moeilijk goede mensen te vinden. Er zijn te weinig ouderlingen voor het pastoraat.

Gebrek aan actieve leden

Er zijn te weinig actieve en te veel passieve leden. Veel gemeenteleden participeren te weinig, zowel in kerkgang, in activiteiten als in financiële bijdrage. Ze geloven het wel. Mensen worden onvoldoende ingeschakeld.

2. Geen inspirerende kerkdiensten

De kerkdiensten zijn niet inspirerend; de liturgie is eenvormig en de preken zijn eentonig. Er valt te weinig te beleven en er hangt geen sfeer. De diensten zijn een sleur en niet actueel. Het sprankelt niet. Men maakt zich zorgen over de terugloop in kerkgang, over de vergrijzing, het gebrek aan jonge

Ds M

Procedure rond ds M is gedoe.
Procedure rond ds M is te laat.
Hij is geen voortrekker, laat zich te weinig zien, te weinig inspirerend, staat hier te lang, communiceert niet op hetzelfde niveau,

ouders en jongeren in de dienst. De diensten zijn niet vernieuwend en kennen te weinig variatie. Jammer dat de dorpskerk zo vaak dicht is.

3. Gebrek aan jeugd

Een derde zwak punt is het gebrek aan jeugd. Zeer velen maken zich daar grote zorgen over. Jammer dat er geen kerk-en-schooldiensten zijn. Jammer dat er geen catechisatie meer is. We willen wel meer jeugd, maar hebben daar niet veel voor over.

4. Samenwerking Ruurlo-Barchem

Het gaat niet goed met de samenwerking tussen Ruurlo en Barchem, dwz met de hervormde gemeente van Barchem. De samenwerking is gebrekkig. Barchem heeft het gevoel dat Ruurlo hen anexeert. Drie gebouwen is te veel. Er wordt te veel nadruk op de gebouwen gelegd. Straks hebben we een mooie, maar lege kerk.

5. Bang voor geloofszaken

Men spreekt te weinig over geloofszaken; men komt er niet voor uit. Mensen kunnen niet meer over het geloof praten. Er is te weinig diepgang. Men verwacht troost van de kerk en die ontbreekt. Predikant blijft hier onder de maat.

Kansen: 'Kump gut'

Als het om de kansen voor de protestantse gemeente Ruurlo-Barchem en voor de hervormde gemeente Barchem gaat wordt er vooral in algemene termen gesproken. Men is weinig concreet. We moeten vertrouwen hebben in de toekomst, er zijn mogelijkheden genoeg, alle opties zijn open. Vaak klinkt daarbij het woord 'nieuw'. Er moet nieuw elan komen, nieuwe ideeën, nieuwe impulsen. Er wordt zeer veel verwacht van een nieuwe dominee. Nadat het gedoe rond ds Meijer voorbij is en de rust is weergekeerd, moeten we een nieuwe start maken, opnieuw beginnen, de boel reanimeren, opzoek gaan naar nieuwe eenheid en saamhorigheid en het vertrouwen herstellen. We moeten een levende kerk worden.

Ten diepste is het God die kansen geeft. Wij hebben een 'goede boodschap' te vertellen. Als we de liefde kunnen laten spreken, kunnen we een gemeente van Jezus Christus worden. We kunnen dan bidden om de Heilige Geest.

1. Nieuwe dominee

Er wordt veel hop gevestigd op een nieuwe dominee. De komst van zo'n nieuwe (interim-) predikant is een nieuwe kans. Men hoopt op een voortrekker, die weet te inspireren en leiding weet te geven. Men verwacht nieuwe ideeën van hem of haar.

2. Barchem

Samengaan met de hervormde gemeente van Barchem wordt als een kans gezien. Dan kan er ook duidelijkheid komen over de gebouwen. Die gebouwen zouden ook best gebruikt kunnen worden voor andere doeleinden dan kerkelijke.

3. Jeugd

Investeren in de jeugd biedt kansen. Er zou samengewerkt moeten worden met de christelijke basisschool. Rock Solid zou uitgebouwd moeten worden. Predikantsvacature biedt misschien kans om jongerenwerker aan te trekken.

4. Kerkdiensten

De kerkdiensten moeten aantrekkelijker worden. Er zou meer sprake van dialoog moeten zijn. De preken zouden verbinding moeten leggen

5. Vrijwilligers

Er is een groot potentieel aan kerkmensen, ook al komt niet iedereen in de kerk. Er zijn veel mensen met talenten. Het is een kans als we die bron weten aan te boren.

6. Concrete ideeën

- Meer internet
- Inburgeringscursus voor nieuwe mensen
- Inwoners Barchem betrekken bij 150-jarig bestaan
- Doorgaan met ontmoetingsavonden
- Meer gastpredikanten
- Kerkblad gebruiken voor verkondiging

Bedreigingen: De kerk is niet sexy

Al jaren is er in Nederland een proces van secularisatie gaande, waarin de kerken leden verliezen. Deze terugloop vindt zijn oorzaak in het functieverlies van de kerk, het individualisme en het verlies van de betekenis van het geloof voor velen. De vanzelfsprekendheid van kerk en geloof zijn verdwenen. Mensen geloven niet meer in de traditionele geloofswaarheden van vroeger en er is niets voor in de plaats gekomen. Mensen hebben de kerk niet meer nodig. Vaak hebben de massamedia die rol overgenomen. Bovendien heeft de kerk tegenwoordig een slechte pers.

1. Terugloop

Ook In Ruurlo en Barchem ziet men de terugloop als een bedreiging. Er zijn steeds minder leden, steeds minder kerkgangers, kerkbalans loopt terug, er zijn nauwelijks nog kinderen en jeugd. Over dertig jaar staat de kerk leeg. Het wordt steeds moeilijker ambtsdragers te vinden, zeker voor langdurige taken. Straks kunnen we de nieuwe dominee niet meer betalen.

2. De kwestie rond ds Meijer

Een grote bedreiging voor Ruurlo is de kwestie rond ds Meijer. Er ontstaat tweespalt in de gemeente, men heeft geen begrip voor elkaar. Men is bang dat de gemeente uiteenvalt en dat nog meer mensen de kerk de rug toekeren. Sommigen schamen zich voor de wijze waarop met ds Meijer omgegaan wordt; anderen vragen zich af waarom er nog geld uitgetrokken wordt voor iemand die niet (goed) functioneert.

3. Cultuurverschillen

Voor autochtone Achterhoekers vormen de import-mensen een bedreiging. Ze gaan steeds meer de dienst uitmaken, terwijl ze de taal en de gewoontes van de Achterhoek slecht kennen.

4. Barchem

Voor gemeenteleden in Barchem is het samengaan met Ruurlo een bedreiging. Men is bang opgeslokt te worden door een grote broer, die geen oog heeft voor de eigenheid van de kleinschalige gemeente in Barchem. Men is bang voor identiteitsverlies.

Een tweede bedreiging voor Barchem is dat men niet te afhankelijk wordt van pastor Leijenhorst. Ook de discussie rond De Hoeksteen wordt als bedreigend ervaren.

5. Angst voor vernieuwing

Er zijn mensen die het als een bedreiging zien dat anderen niet zouden willen vernieuwen. Het zijn mensen die zouden willen vasthouden aan oude gewoontes en tradities. Ze willen het houden zoals het was.

Persoonlijke analyse van ds Bergström

Er springen wat mij betreft een zestal heikele punten uit deze sterkte-zwakke analyse naar voren. Het gaat hierbij uitdrukkelijk om mijn interpretatie. Een ander zal er wellicht ander punten uithalen. Het gaat m.i. om de saamhorigheid, het gebrek aan elan, de verwachtingen t.a.v de nieuwe dominee, de ideeën over vernieuwing, de situatie in Barchem en de problematiek van de jeugd.

Er wordt hoog opgegeven over de saamhorigheid en ik denk dat men daar vooral de gemoedelijkheid en de gezelligheid mee bedoelt. Men heeft het over openheid en jezelf mogen zijn, maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat hier ook sprake is van een zekere oppervlakkigheid en vrijblijvendheid. Laten we elkaar niet te na komen, dan krijgen we ook geen ruzie. De cultuurverschillen tussen de mensen voor wie de kerk een keuze en voor wie de kerk een gegeven is lijken ineens geen rol

meer te spelen. Zou de wens tot saamhorigheid soms de vader van de gedachte zijn? Bij de zwakke punten staat juist het gebrek aan saamhorigheid. Opgemerkt dient te worden dat meer mensen de saamhorigheid als een sterk punt dan zij die het als een zwak punt zien. Kennelijk is voor beide groepen die saamhorigheid belangrijk, juist ook als die (momenteel) in Ruurlo ontbreekt.

Men maakt zich zorgen over het gebrek aan elan en enthousiasme en ik denk dat men dan vooral naar de predikant(en) en de kerkdiensten kijkt. Een inspirerende gemeenschap hangt niet alleen van de predikant af. Zo'n gemeenschap is trots op waar ze voor staat: het evangelie van Jezus Christus en draagt dat uit. Zo'n kerk heeft leuke, aantrekkelijke activiteiten en mensen kunnen daar met vuur over vertellen en doen daar enthousiast aan mee. Kijkt men niet te veel naar de dominee? We zijn toch geen domineeskerk?

Van de nieuwe dominee wordt dan ook bovenmatig veel verwacht. Het moet een alleskunner zijn. Er zal dus een keuze gemaakt moeten worden wat voor kerk men in Ruurlo wil zijn, voordat men een vaste eigen dominee kan beroepen. M.m. geldt dat ook voor Barchem. Is men niet te veel afhankelijk van Jan Leijenhorst?

De situatie in Barchem wordt gecompliceerd door het bestaan van De Hoeksteen. Hervormd Barchem wil het liefst zelfstandig blijven om zo zijn eigen identiteit te bewaren. Men is echter gedwongen samen te werken omdat men te klein is om zelfstandig voort te bestaan. Zie hier de paradox waar Barchem voor staat.

Het gebrek aan jeugd en jongeren baart velen zorgen. Ik heb de stellige indruk dat men zich dan drukker maakt om de kerk dan om de jongeren. Dat heeft de jeugd dan ook direct in de gaten. Het gaat er niet om de jongeren bij de kerk te betrekken, maar de kerk bij de jeugd.

Ruurlo-Barchem, april 2011/ ds. C. Bergström